

Za gospodarje

Maribor, dne 6. decembra 1933.

Kupčija s hmeljem.

(Po »Slov. hmeljarju«.)

Savinjska dolina: Zadnjih še neprodanih 10 odstot. letošnjega pridelka je v zelo čvrstih rokah in zato le težko pride do večjih zaključkov. Tekom zadnjih 14 dni so se cene nadalje dvignile in učvrstile ter se je plačevalo po 70—75 Din za 1 kg, izjemoma z napitnino tudi že več. Tendenca je bila zelo čvrsta ter povpraševanje in zanimanje zelo živahno, prodanih pa je bilo vsled rezerviranosti producentov le nekaj manjših partij. Zadnje dni je postalo razpoloženje zopet mirnejše.

Vojvodina: Kupčija je postala nekoliko živahnejša in so se cene dvignile na 60—65 Din za 1 kg.

Najvišje cene, ki so v zadnjih 14 dneh dejansko bile plačane za hmelj raznih provenienc in v posameznih državah, so bile naslednje: v Nemčiji (Tettngang) 105 Din za kg, v Češkoslovaški (Žatec) 92 Din, v Angliji (Golding) 87 Din, v Franciji (Alzaški) 80 Din, v Jugoslaviji (Savinjski) 75 Din, v Poljski 65 Din, v Belgiji (Poperinghe) 46 Din, v Ameriki 39 Din za 1 kg.

Ljudski pravnik.

Zakon o banovinskih cestah. Š. A. V. T. L. Radi bi vedeli za vsebino zakona o banovinskih cestah in koliko zemlje pripada banovinskemu cestarju. To bi vedeli radi zaradi tega, ker so že l. 1931 in 1932 preložili klanec na Vaši banovinski cesti in ker je sedaj zemljemerec odmeril cesto in postavil mejnike celo do 6 m in še več pod cesto, kjer pa je slaba zemlja, pa komaj 1 m. Ta zemlja bo baje cestarjeva, kadar bodo dobili občestni posestniki isto plačano. Ko so cenili zemljo, so pa posestnikom obljubili, da bo zemlja do ceste od posestnikov. Poleg prvega vprašanja Vas tudi

zanima, če se morejo in kam naj se obrnejo prizadeti posestniki, da bodo dobili nazaj svojo zemljo do ceste. — Zakon o banovinskih cestah je izšel dne 10. 6. 1929 v »Uradnem listu« št. 60, in sicer pod naslovom zakon o samoupravnih cestah, kamor spadajo poleg banovinskih cest tudi še občinske ceste in dovozne ceste k železniškim postajam. Banovinske ceste se morajo napraviti in vzdrževati tako, da se more vršiti po njih promet lahko in brez nevarnosti za osebe in imovino. Pri banovinskih cestah I. reda mora biti: najmanjša širina cestišča 6 m, najmanjša širina vozišča 5 m, dočim je lahko pri banovinskih cestah II. reda vse za 1 m ožje. Zaradi naprave ali preložitve banovinske ceste imajo osebe, ki se predstavijo s pismenim pooblastilom banske uprave, pravico, da vršijo na tujem zemljišču potrebna predhodna dela. Ako nastane radi takega postopanja posestnikom škoda, se ista oceni in jo plača potem banska uprava. Ako oškodovani posestnik ni zadovoljen z odmerjeno odškodnino, ima pravico, da vložil pri rednem sodišču tožbo v 30 dneh, odkar je bil obveščen o višini priznane škode. Za potrebe banovinske ceste je mogoče razlastiti tudi zasebne posestnike; za razlaščeno zemljo dobe primerno odškodnino. Poleg banovinskih cest, ob zunanjem robu jarkov, se mora zasaditi drevje, ali pa, kjer je to potrebno, smer ceste označiti z drogovi. Zoper odločbe banske uprave po zakonu o banovinskih cestah je dopustna pritožba v 14 dneh po priobčitvi izpodbijane odločbe. Vaša banovinska cesta mora biti vpisana v zemljiški knjigi okrajnega sodišča; tam boste najbrž tudi ugotovili širino ceste. Kolikor je cesta široka in vpisana v zemljiško knjigo, ne boste svoje zemlje dobili nazaj. Zoper odvzem sveta bi se morali pravočasno, to je v 14 dneh, pritožiti; sedaj bo prepozno. Vašega vprašanja glede odvzema do 6 m zemlje ne razumemo do-

bro. Zdi se nam, da gre za preložitve banovinske ceste. V tem slučaju bodo občestni posestniki razlašeni in bodo dobili od banske uprave odškodnino v višini, kakor bo zemlja cenjena, pri čemer je upoštevati pri razlastitvi enega dela zemljišča to, da je vsled tega tudi zmanjšana vrednost ostalega zemljišča. Odškodnino za razlašeno zemljo bo določilo sodišče; tozadevno odločbo je mogoče izpodbijati z rekurzom v 14 dneh po sprejemu, ako niste z odločbo zadovoljni. Obrnite se vsi prizadeti posestniki na odvetnika, ki mu zaupate, ali pa vprašajte svojega prijatelja, domačega župnika, ali pa prejšnjega načelnika cestnega odbora, naj Vam svetujejo zanesljivega odvetnika, ki bo stvar pravilno uredil v Vašo korist in kar je glavno, ne z velikimi stroški. Dotični odvetnik bo dal tudi lahko točnejši odgovor, ker bo imel na razpolago točne in zanesljive podatke. — Zemlja, ki je bila odmerjena za potrebo banovinske ceste, ne bo nikdar lastnina cestarjeva, marveč bo ostala banovinska. Cestar bo imel večjemu pravico do porabe trave, ki bo zrasla na onem svetu.

Razdružitev solastništva. C. M. P. Ste soposestnica posestva in sicer na polovico in boste svojo polovico prodali najboljšemu ponudniku. Po dolgem iskanju ste našli resnega kupca, ki si je ogledal posestvo, ki se mu je jako dopadlo. Tudi glede cene ste bili že na jasnem. Nato sta obiskala s kupcem solastnika, ki pa je Vaju sprejel z grdim drenjem in v veliki razburjenosti. Vsled tega sprejema je tudi kupec odklonil kupčijo. Na kupčijo misli tudi Vaš solastnik, vendar Vam on ponuja eno tretjino manj, kakor Vi zahtevate in kolikor Vam je ponujal kupec, ki je nakup opustil. Vi vprašate, kaj naj storite s svojim solastnikom. — Mislimo, da poznate slovenski pregovor, da v kompaniji še pes pogine. Dobro gospodarjenje je mogoče na posestvu, kjer je več lastnikov, edinole tam, ako ne zahteva eden vseh pravic zase tako, da za drugega ničesar ne ostane. V Vašem slučaju je rešitev silno enostavna: ako še vztrajate na prodaji svoje polovice, isto lahko brez vprašanja pri solastniku prodate kateremu koli kupcu in ne more solastnik ugovarjati. Niste dolžni prodati solastniku

in tudi ni treba, da najprej njemu ponudite v nakup svojo polovico. Za to polovico ste Vi izključni gospodar, sami lahko svobodno z njo razpolagate in niste v ničemer vezani v slučaju prodaje na solastnika. Ako pa ne želite posestva prodati, oziroma svoje polovice ne morete prodati vsled nasprotovanj solastnika, tedaj boste morali vložiti na sodišču tožbo na razdružitev solastnine. Ako je Vaša polovica vredna več kakor 12.000 Din, bo tožbo moral vložiti odvetnik pri okrožnem sodišču. Nevarnost pri taki pravdi je v tem, da bo nasprotnik ugovarjal, da zahtevate razdružitev ob nepravem času. Mislimo pa, da bote pri sodišču mogli dokazati, da ste imeli kupce, ki bi kupili za ugodno ceno tako Vašo polovico, kakor tudi celo posestvo, kar bo imelo za posledico, da bo sodišče razsodilo tako, da se skupna lastnina razdruži. Ako nasprotnik še ne bo hotel privoliti v razdružitev, bote predlagali izvršbo in na podlagi iste dosegli prodajo posestva. Od doseženega izkupička bote polovico prejeli Vi, drugo polovico denarja pa bo dobil Vaš sedanji solastnik. Uredite stvar, če le mogoče zlepa, da s tem prihranite obema stroške in jezo ter glejte, da ostanete s solastnikom v dobrih in prisrčnih odnošajih.

Posest in nošenje flobertke. T. J. St. P. Vprašate, če smete imeti flobertko brez prijave in če smete z njo svobodno streljati verčice. — Po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi je določeno, da brez dovolitve sreskega načelnika ne sme nihče imeti in nositi nobenega orožja. Zakon o posesti in o nošenju orožja pozna: 1. dovoljeno orožje, 2. nedovoljeno orožje, 3. vojaško orožje in 4. orožje vojaškega značaja. Dovoljeno orožje se nadalje deli na: a) vse vrste lovskih pušk z eno ali več cevmi (puška na šibre, lovske karabinke, puška na krogeljo), avtomatske pištole in revolverje vseh vrst, razen onih, s katerimi je oborožena naša armada. Med dovoljeno orožje spadajo po par. 8 pravilnika za izvrševanje zakona o orožju c) tudi flobertke. Za nošenje in posest veljajo tedaj tozadevni predpisi zakona in pravilnika, kakor so bili kasneje spremenjeni z uredbi zato, da pridejo v soglasje z zakonom o zaščiti države. — Ako hočete nabaviti (kupiti itd.) in imeti

flobertko, morate imeti za to dovoljenje pristojnega sreskega načelnika, dočim morate imeti za nošenje iste prav tako dovoljenje sreskega načelnika ali tkzv. orožni list. — Nabavo flobertke lahko dovoli sreski načelnik vsakemu državljanu na podlagi predhodnih poizvedb. Takega dovoljenja ne morejo dobiti: 1. mladoletne osebe pod 18. letom; 2. osebe, ki so pod policijskim nadzorstvom; 3. osebe, ki so obsojene po kazenskem zakonu zaradi zločinstva ali zaradi drugih kaznivih dejanj iz koristoljubja, ali pa so zaradi teh dejanj v preiskavi; 4. osebe, ki so s kazensko sodbo izgubile državljanske pravice; 5. umobolne osebe; 6. osebe, ki so znane kot prepirljivci, pretepači ali pijanci in so za take proglašene s sklepom občinskega odbora svoje občine. Od proste volje sreskega načelnika je odvisno, ali bo dovolil nabavo flobertke, *eprav ne spadate med spredaj omenjene osebe. — Prošnjo za dovoljenje za nabavo in posest oziroma nošenje orožja lahko vložite pri svoji domači občini, ali pa neposredno pri načelstvu sreza. Ko dobite dovoljenje za nabavo, morate v 1 letu flobertko nabaviti, ker sicer izgubite pravico. Koste flobertko nabavili, morate to prijaviti sreskemu načelniku v osmih dneh, narkar boste sprejeli »Potrdilo o prijavi orožja«, oziroma morate to prijavo vložiti pri svoji občini. Če pa boste flobertko nosili in rabili, boste takoj po nabavi zaprosili za izdajo dovoljenja za nošenje orožja (orožni list), ki daje pravico, imeti in nositi orožje ter kupiti potrebne količine streliva. V tem slučaju ne bo treba posebej prijaviti in dobiti potrdila o prijavi orožja, ker je v orožnem listu tudi vsebovana pravica do posesti flobertke. — Kdor je vložil do 31. 3. 1929 prošnjo za dovoljenje posesti orožja, oziroma za orožni list, čeprav do tega časa ni orožja prijavil, tega ne zadene nobena kazen. Za vse ostale velja določilo, da jih kaznuje sreski načelnik z zaporom od 1 do 5 dni, ali v denarju od 20 Din do 200 Din ter z odvzemom orožja. Ako že imate flobertko in niste iste prijavili do 31. 3. 1929, ako ste jo takrat že imeli, ali ako ne boste iste prijavili takoj v osmih dneh po nabavi, za kar pa morate imeti posebno dovoljenje, Vas bo sreski načelnik kaznoval in

Vam flobertko odzvel. Storite vse potrebno, da ne boste imeli po nepotrebnem škode in nepotrebnih potov ter sitnosti, ki so s takimi stvarmi združene.

Izterjavanje davkov. B. I. S. Pri vas je prišlo do velikega razburjenja, ker so začeli prisilno izterjavati davke in so že opravili rubež. Izterjavajo davčne zaostanke za leto 1932. Rubijo zlasti živino. Pri rubežu pravijo, da zahteva to finančni minister in šef davčne uprave. Davkov ne morete plačati, ker je bila lansko leto velika suša, da ste morali celo živino prodajati pod ceno. Vi vprašate, če ne velja kmečka zaščita? — Za plačilo davkov za leto 1932 niste zaščiteni in ste jih na vsak način dolžni plačati. Ako jih niste plačali, ker tega ne morete, potem bodo skušali od Vas izterjati z rubežem in s prodajo premičnin zaostale davke, kar pa bode zopet napravilo nove stroške. Najprej so Vas morali opominjati; za tak opomin je treba plačati od vsakega dinarja dolga na davkih eno paro. Na primer, ako dolgujete na davkih 120 Din, znašajo stroški opomina 120 par, to je Din 1.20. Ako na opomin niste plačali, je davčna uprava v 8 dneh na to ali kasneje izvršila popis (zarubila) premičnine (ure, živino itd.). Od vsakega dolžnega dinarja davka se plača na rubežnih stroških dve pari, vendar najmanj znesek 10 Din. Poleg teh stroškov je treba še plačati kolek za 5 Din. Ako kljub rubežu zaostalih davkov niste še plačali, ker niste imeli denarja, bo čez 8 dni ali kasneje prodaja zarubljenih premičnin. Za izterjanje državnih davkov se kmetovalcu ne more zarubiti in prodati: 1. hiša s hišnim okolišem 20 arov zemljišča; 2. en par vprežne živine; 3. en voz; 4. en plug, dokler ima druge premičnine in nepremičnine, iz katerih se da davek pobrati. Iz vsega povedanega sledi, da se Vam končno za plačilo davkov lahko vse proda in da se prisilni prodaji zarubljenih premičnin ne bo mogoče s pridom upirati. Ako pa ne bo za zarubljene premičnine nobene kupca, potem iste ne bodo prodane; ker pa čaka nekaj ljudi na to, kdaj bo zapel pri hiši boben, se ne smete zanašati na to, da ne bo kupev. Želeli bi Vam, da zadevo rešite na ugodni način, ker smo prepričani, da živijo pred vsem

kmetje danes v zelo, zelo težavnem gospodarskem položaju, iz katerega moramo čimprej priti, ker sicer grozi vsem skupaj neizogibni gospodarski polom.

Obrtni davek. J. M. Ž. P. Ž. Niste izučen mizar in tudi nimate obrti. Kot črninar ste lansko leto popravili nekaj pohištva in nekaj gospodarskega orodja. Dnevno ste zaslužili 20 Din, celo leto pa 800 Din. Nekdo je baje sporočil davčni upravi, da izvršujete obrt in da ste zaslužili čistega dobička v znesku 2000 Din. Davčna uprava Vam je predpisala obrtnega davka v znesku 462 D. Pritožbi niso ugodili in so Vam že napovedali rubež za mesec maj 1933. Vi vprašate, če je bil davek od obrti pravilno predpisan in kam se morate obrniti, da bo prošnja imela uspeh. — Ker je izterjavanje že tako daleč, da so napovedali rubež, je vsaka pritožba odveč in ne bote ničesar z njo dosegli. Po našem mnenju niste bili dolžni plačati obrtnega davka, ker ne delate, oziroma niste delali v stalnem prostoru. Take osebe so pa po zakonu oproščene od plačevanja obrtnega davka, ki se po davčnem zakonu imenuje davek na dohodek od obratov. Svoje prvotne prošnje najbrže niste pravilno in zadostno utemeljili. V bodoče morate dobro paziti na predpise davčnega zakona. Sicer pa bomo o tem prihodnje leto napisali nekaj več v »Slovenskem gospodarju«. Dotične priloge »Slovenskega gospodarja« nato dobro shranite, da se bote v prihodnje vedeli prav ravnati in da ne bote po nepotrebnem plačevali davkov, ki jih niste dolžni plačati, oziroma da bote vedeli napraviti pravilne pritožbe.

Saditev sadnega drevja ob Meji. Pan. Vaš sedanji sosed zida na kupljeni parceli hiše in hoče ob meji zasaditi sadno drevje. Želite vedeti, kako daleč od Vaše meje mora isto zasaditi. — Ni nobenega predpisa, ki bi določal, v kakšni razdalji mora sosed saditi sadno drevje. Glavno in merodajno je to, da Vam njegovo drevje ne sme delati nobene škode. Aako Vam bodo korenine delale škodo in bodo rasle v Vaši zemlji, bote iste lahko posekali, prav tako pa tudi oklestili sami od sebe one veje, ki se bodo razprostirale v zračnem prostoru nad Vašim svetom. Kupite koledarček »Slovenskega gospodarja za leto 1933; v

njem bote našli o vsem tem dovolj pouka v sestavku: »Pamet je boljša kot žamet.«

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg dne 2. decembra 1933. Pripeljanih je bilo 128 zaklanih svinj, cena mesu 10—12 Din, špehu 12—13. Pripeljanih je bilo sena 5 vozov po 30—35 (100 kg), ostave 3 po 31—35, pšenice 14 vreč po 1.50, rži 5 po 1.25, ječmena 15 po 1, koruze 18 po 1—1.25, ovsu 10 po 0.95, prosa 8 po 1.50, ajde 5 po 1, ajdovega pšena 4 po 4, fižola 16 po 2.50—3; krompirja 12 vozov s 67 vrečami po 0.75—1, zelja (glav), 26 vozov po 0.50—1, čebule 39 vreč po 1.50—2. Cene česnu 6—8, suhim 8—12, grozdju 5—12, orehom celim 9—10, luščenim 28—32, kostanju 2, pečenemu 6, mleku 1.75—2.25, maslu s. 20—24, čajnemu 28—32, kuhanemu 28, siru dom. 5—6, jajcem 1—1.25. Perutnina: kokoši 174 komadov po 20—25, piščancev 1460 po 25—65 (par), gosi 38 po 45—60, puranov 89 po 35—75, rac 28 po 20—25, domačih zajcev 30 po 5—25 Din.

Mariborski živalski sejem 28. 11. 1933. Prignanih je bilo 6 konjev, 12 bikov, 114 volov, 330 krav in 8 telet, skupaj 470 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.75 do 4 Din, poldebeli voli 2 do 3.25 Din, plemenski voli 2.25 do 3.25 Din, biki za klanje 3 do 3.50 D, klavne krave debele 2.50 do 3.50, plemenske krave 1.75 do 2.75 Din, krave za klobasarje 1.75 do 2 Din, molzne krave 2 do 2.50 Din, breje krave 2 do 2.50 Din, mlada živina 3 do 4 Din, teleta 6 do 7 Din. Prodanih je bilo 269 komadov, od teh za izvoz v Italijo 11.

Mariborski svinjski sejem 30. 11. 1933. Pripeljanih je bilo 82 svinj. Cene: mladi pravšiči 7—9 tednov stari komad 120 do 150 Din, 3—4 mesece 200 do 250 Din, 5—7 mesecev 300 do 360 Din, 8—10 mesecev 400 do 550 Din, 1 leto 600 do 700 Din, 1 kg žive teže 6—7 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 20 svinj. — Prihodnji svinjski sejem se vrši 7. decembra, ker je dne 8. decembra Marijin praznik.